

Vlaams
Parlement

ingediend op **19-A** (2019-2020) – Nr. 2-G
28 mei 2020 (2019-2020)

Verslag

namens de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening
en Energie
uitgebracht door Tinne Rombouts
aan de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën,
Begroting en Justitie

over het ontwerp van decreet

houdende aanpassing van de uitgavenbegroting
van de Vlaamse Gemeenschap
voor het begrotingsjaar 2020

Samenstelling van de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie:

Voorzitter: Carina Van Cauter.

Vaste leden:

Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Andries Gryffroy, Freya Perdaens, Wilfried Vandaele;
 Bart Claes, Leo Pieters, Sam Van Rooy;
 Tinne Rombouts, Koen Van den Heuvel;
 Gwenny De Vroe, Carina Van Cauter;
 Johan Danen, Mieke Schauvliege;
 Bruno Tobback.

Plaatsvervangers:

Annick De Ridder, Marius Meremans, Joris Nachtergaele, Axel Ronse, Nadia Sminate;
 Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Wim Verheyden;
 Robrecht Bothuyne, Lode Ceyssens;
 Willem-Frederik Schiltz, Bart Tommelein;
 Chris Steenwegen, Tine Van den Brande;
 Hannes Anaf.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

Documenten in het dossier:

19-A	(2019-2020) – Nr. 1: Ontwerp van decreet + Bijlagen – Nr. 2-A t.e.m. K: Verslagen aan de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie
18-A	(2019-2020) – Nr. 1: Ontwerp van decreet
12	(2019-2020) – Nr. 1: Evaluatie door de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
17-A	(2019-2020) – Nr. 1: Algemene toelichting
17-A-AA	(2019-2020) – Nr. 1: Beleids- en begrotingstoelichting
17-A-AB	(2019-2020) – Nr. 1: Beleids- en begrotingstoelichting
17-A-Z	52019-2020) – Nr. 1: Beleids- en begrotingstoelichting
20	(2019-2020) – Nr. 1: Verslag van het Rekenhof over de aanpassing van de begroting
290	(2019-2020) – Nr. 1: Ontwerp van programmadecreet

INHOUD

I.	Toelichting door de minister	4
1.	Maatregelen genomen in het kader van de coronacrisis	4
2.	Begrotingsaanpassing.....	5
3.	Uitvoering van de beleidsnota's	6
3.1.	Milieu, Natuur en biodiversiteit	6
3.2.	Energie en Klimaat.....	7
II.	Bespreking.....	8
1.	Natuur en Milieu	8
1.1.	Vragen van de leden	8
1.2.	Antwoorden van de minister.....	11
1.3.	Aanvullende vragen en antwoorden.....	12
2.	Ruimtelijke Ordening	13
2.1.	Vragen van de leden	13
2.2.	Antwoorden van de minister.....	14
3.	Energie en Klimaat.....	14
3.1.	Vragen van de leden	14
3.2.	Antwoorden van de minister.....	19
3.3.	Aanvullende vragen en antwoorden.....	20
III.	Indicatieve stemming	22
	Gebruikte afkortingen	23
	Bijlagen: zie de dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be	

Overeenkomstig de werkafspraken in het Vlaams Parlement in het kader van de strijd tegen het coronavirus gaf Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, op 12 mei 2020 voor alle beleidsdomeinen de toelichting bij de aanpassing van de begroting in de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie. Deze toelichting wordt opgenomen in het verslag van de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie over het ontwerp van decreet.

De Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie besprak op 13 mei 2020 het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2020, wat betreft de bevoegdheden Omgeving en Energie van Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme (*Parl.St. VI.Parl. 2019-20, nr. 19-A/1*).

Het ontwerp van programmadecreet bij de aanpassing van de begroting 2020 bevatte initieel geen bepalingen die in de commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie dienden te worden behandeld (*Parl.St. VI.Parl. 2019-20, nr. 290/1*). Een later ingediend regeringsamendement voorzag wel in de invoeging van een bijkomend hoofdstuk (*Parl.St. VI.Parl. 2019-20, nr. 290/2*). Daarover werd een afzonderlijk verslag uitgebracht.

Ter voorbereiding van de bespreking van de begroting werd de leden gevraagd hun technische vragen op voorhand door te geven. De minister verstrekke hieromtrent een schriftelijk antwoord op 12 mei 2020. Dit antwoord, de door de minister gebruikte presentatie en de extra informatie die de minister verstrekke over het Bos-sencompensatiefonds, zijn terug te vinden op de [dossierpagina](https://dossierpagina.vlaamsparlement.be) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

(Tijdens de commissievergadering waren alleen de commissievoorzitter en de commissiesecretaris fysiek in de commissiezaal aanwezig. De vaste leden, de plaatsvervangende leden en de toegevoegde leden van de commissie kregen de mogelijkheid om online aan de vergadering deel te nemen via het platform Zoom. Andere volksvertegenwoordigers konden alleen na motivering online aan de vergadering deelnemen.)

I. Toelichting door de minister

1. Maatregelen genomen in het kader van de coronacrisis

Minister *Zuhal Demir* staat vooreerst even stil bij de coronacrisis en de budgettaire impact ervan op de beleidsdomeinen Omgeving en Energie. Volgens haar zijn meteen de nodige maatregelen genomen om de negatieve gevolgen van de crisis te temperen, zoals tijdens eerdere vergaderingen al uitgebreid geschetst is (*Parl.St. VI.Parl. 2019-20, nr. 275/1 en 297/1*). Een van de belangrijkste maatregelen was het nooddecreet, dat toelaat om in sneltempo tijdelijke gezondheidsinfrastructuur te bouwen, zonder dat daarvoor een vergunning nodig is (*Parl.St. VI.Parl. 2019-20, nr. 245/1*). Van die vrijstelling is gebruik gemaakt in elf dossiers.

Een andere belangrijke maatregel was de water- en energiepremie van 202,68 euro voor gezinnen waarvan een of meerdere gezinsleden tijdelijk werkloos werden door de coronacrisis (*Parl.St. VI.Parl. 2019-20, nr. 257/1*). Gezinnen hoeven de premie niet aan te vragen; de uitbetaling gebeurt automatisch op basis van input van de RVA. De concrete cijfers zijn nog niet bekend, maar de verwachtingen zijn dat er in totaal 172 miljoen euro uitgekeerd zal worden.

De minister vermeldt ook dat de recyclageparken tijdelijk gesloten werden uit gezondheidsoverwegingen. Dit had gelukkig geen gevolgen voor afvalophaaldiensten, die vrijwel geen hinder hebben ondervonden. Ondertussen zijn de recyclageparken ook weer open, maar wel onder strikte voorwaarden.

Een plots gevolg van de crisis was een toename van gevaarlijk medisch afval. Daarvoor werden de nodige extra middelen uitgetrokken.

Ten slotte werd de rechtsgeldigheid van omgevingsvergunningen tijdens de crisis verzekerd door openbare onderzoeken tijdelijk te schorsen. Zowel voor de omgevingsvergunningprocedure als voor ruimtelijke planprocessen werd daartoe voorzien in digitale inspraak- en infovergaderingen. Ondertussen is de schorsing niet meer nodig, maar de mogelijkheid om inspraak- en overlegmomenten digitaal te organiseren, blijft wel behouden. Ook de vervalttermijn van omgevingsvergunningen werd trouwens aangepast: alle vergunningen die tussen 20 maart 2020 en 31 december 2020 zouden komen te vervallen, zijn met zes maanden verlengd.

2. Begrotingsaanpassing

Wat de begrotingsaanpassing betreft, wil minister Demir de aanwezige leden eraan herinneren dat Vlaanderen voor heel zware budgettaire uitdagingen staat. Heel wat middelen zijn immers aangewend om de gevolgen van de coronacrisis aan te pakken. Toch is de minister erin geslaagd een aantal uitgavenposten naar voren te schuiven.

Asbestverwijdering

Zo wordt eenmalig 10,4 miljoen extra budget vrijgemaakt voor asbestverwijdering, wat in theorie zou moeten toelaten om meer dan 40.000 ton gebonden asbest te verwijderen. De 10,4 miljoen euro extra budget komt boven op de 13,5 miljoen euro extra budget voor de periode 2020-2024 en de 4,5 miljoen euro die eind 2019 al was vrijgemaakt. Er wordt bovendien blijvend naar nog meer extra middelen gezocht, omdat asbestverwijdering een belangrijk gegeven is.

Voor asbestverwijdering ligt de prioriteit enerzijds op de protocollen met de prioritaire doelgroepen, waaronder scholen, die al verregaande ondersteuning kregen, de zorgsector en de sociale huisvesting. De OVAM werkt op dit moment een gedetailleerd voorstel uit voor de besteding van het extra budget dat wordt vrijgemaakt. Een tweede prioriteit is om burgers te ondersteunen en ontzorgen bij de verwijdering van asbest. Dat gebeurt via subsidies aan lokale besturen of intercommunales, onder andere voor de ophaling van asbestcement aan huis. Dankzij de bijkomende middelen zal ongeveer 82 procent van de Vlaamse steden en gemeenten op ondersteuning kunnen rekenen.

Internationale klimaatfinanciering

Een tweede element binnen de begrotingsaanpassing is de internationale klimaatfinanciering. In het kader van een interfederaal samenwerkingsakkoord zijn er voor de periode 2013-2020 afspraken gemaakt en zijn doelstellingen opgenomen voor de Vlaamse bijdrage aan de internationale klimaatfinanciering. Voor de periode 2016-2020 moet Vlaanderen een jaarlijkse bijdrage van 14,5 miljoen euro – in totaal 72,5 miljoen euro – leveren voor de financiering van projecten in ontwikkelingslanden rond 'climate mitigation' en 'climate adaptation'. Dat Vlaamse aandeel vertegenwoordigt 29 procent van de totale Belgische bijdrage; de andere gewesten nemen samen 21 procent voor hun rekening, de federale overheid de resterende 50 procent.

Tot op heden heeft de Vlaamse Regering zich geëngageerd om 68,2 miljoen euro uit te betalen, waarvan er 60,3 miljoen euro al effectief is uitbetaald. Om de aangegane engagementen na te komen, heeft minister Demir er bij haar collega-ministers op aangedrongen om 12,2 miljoen euro extra vrij te maken in 2020 en ook mogelijke projecten aan te reiken die nog in 2020 gerealiseerd kunnen worden en waar ook Vlaamse bedrijven bij betrokken worden. Dat creëert een win-winsituatie: Vlaanderen komt zijn internationale verplichtingen na én stimuleert tegelijkertijd de Vlaamse bedrijven om met innovatieve oplossingen te komen.

Provisie voor doelstellingen hernieuwbare energie

Bij het Departement Financiën en Begroting werd ten slotte een provisie gecreëerd om tekorten inzake hernieuwbare energie op te vangen. Het is geen geheim meer dat Vlaanderen zijn doelstellingen inzake hernieuwbare energie niet zal halen, al zal pas begin 2021 duidelijk zijn hoe groot het tekort is. Om te vermijden dat de compensatie te duur zou uitvallen, heeft minister Demir al alle landen gecontacteerd die hun doelstellingen ruimschoots zullen halen en met één ervan zijn er al gevorderde gesprekken gevoerd. Aangezien de onderhandelingen nog lopen en de minister die niet onnodig wil bemoeilijken, wil ze echter nog niet op de zaken vooruitlopen. De bedoeling is dat de gesprekken in het najaar uitmonden in een aankoop van statistieken. Op dat moment wordt het parlement uiteraard bij de beslissing betrokken.

De kostprijs van die aankoop inschatten is moeilijk, omdat het onduidelijk is wat de impact van de coronacrisis zal zijn op het energieverbruik voor 2020, omdat de prijs nog onderhandeld moet worden met de verkopende lidstaat en omdat ook nog in budget moet worden voorzien voor het aanvullend Vlaams deel in het Belgisch bijkomend tekort. Dat er op Belgisch niveau een bijkomend tekort is, is het gevolg van de gehanteerde doelstellingen: voor de verschillende entiteiten binnen het samenwerkingsakkoord gelden absolute doelstellingen, voor België een relatieve. Aangezien het totale energieverbruik in België in 2020 hoger dreigt uit te vallen dan verwacht, is er op Belgisch niveau een tekort, zelfs als de entiteiten hun absolute doelstellingen halen. De verdeling van dat bijkomend tekort over de verschillende entiteiten moet ook nog in een akkoord gegoten worden.

3. Uitvoering van de beleidsnota's

3.1. Milieu, Natuur en biodiversiteit

Wat de uitvoering van de beleidsnota's betreft, vermeldt de minister als eerste element het Luchtbeleidsplan 2030, dat de Vlaamse Regering op 25 oktober 2019 goedkeurde. De bedoeling van het plan is om de luchtkwaliteit in Vlaanderen tegen 2030 sterk te verbeteren, om zo de emissieplafonds die de EU heeft vastgelegd, te bereiken, de gezondheidsimpact van luchtverontreiniging te halveren ten opzichte van 2005 en de oppervlakte aan ecosystemen waar de draagkracht voor vermist of verzuring wordt overschreden, met een derde terug te dringen ten opzichte van 2005.

Wat de Waterbeleidsnota betreft, een tweede element, is eind 2019 voor 4 miljoen euro aan projecten goedgekeurd. Er werd ook al 8,6 miljoen euro vrijgemaakt voor vergroening, groendaken en groengevels en onthardingsprojecten. De administratie werkt ook aan een structurele verankering van dergelijke projecten en is op dit moment de voorbije twee projectoproepen aan het evalueren.

Een belangrijke schakel om de beleidsnota uit te voeren, zijn de natuurinspecteurs. Het plan is om acht nieuwe natuurinspecteurs aan te werven, van wie zes ten laste van het Jachtfonds. De begroting van het fonds werd daartoe recent aangepast en

goedgekeurd: om de aanwerving mogelijk te maken, werden de beheerskosten verminderd en werd de aanleg van een schietstrook geannuleerd.

Voorts werden eind vorig jaar extra middelen vrijgemaakt voor de aankoop van 42 elektrische voertuigen. Die worden ingezet bij ANB, de VLM, de VMM en het Departement Omgeving en komen boven op de bestaande elektrische vloot van 42 voertuigen, waarvan 25 elektrische en 17 aangepaste of 'vergroende' voertuigen.

Een volgende prioriteit binnen de beleidsnota is bijkomende natuur. In dat opzicht vermeldt de minister ten eerste dat ze sinds haar aantreden de erkenningsachterstand heeft weggewerkt en 682,5 hectare natuurgebied als dusdanig heeft erkend.

In 2019 is bovendien extra budget vrijgemaakt voor de aankoop van natuur en bos, bovenop de extra middelen waarin deze regering vanaf 2020 heeft voorzien. Het gaat om 9,8 miljoen euro aangevuld met 1 miljoen euro voor Natuur in je Buurt. Een succesvol beleid met impact op het terrein kun je enkel realiseren met partnerschappen. Daarom is de samenwerking met de bosgroepen en de regionale landschappen verlengd met vijf jaar, waar vroeger deze overeenkomsten maar drie jaar liepen. Zo hebben ze zekerheid en kunnen ze mee plannen. Minister Demir vindt het belangrijk dat de Vlaamse overheid zich een betrouwbare partner toont op dat gebied.

In 2020 wil minister Demir op hetzelfde elan doorgaan: minimaal 9 miljoen euro extra investeren in bijkomend bos en natuur en 3,3 miljoen euro om nabije natuur aan te leggen en beter toegankelijk te maken. Als deze crisis één ding heeft geleerd, dan is het wel het belang van groen in je buurt.

Minister Demir plaatst deze bedragen in perspectief: op basis van de informatie van haar administratie werd de voorbije vijf jaren 4,1 miljoen euro uitgegeven aan de aankoop van te bebossen gronden. Eind 2020 zal er dus al een veelvoud daarvan zijn geïnvesteerd van wat er de volledige vorige regeerperiode werd geïnvesteerd.

Minister Demir wil dus de volgende jaren op dit elan doorgaan. Zij heeft ook gezien dat veel politieke partijen in hun postcoronaplan stellen dat ze natuur het belangrijkste vinden. Er moet volgens haar dus blijvend geïnvesteerd worden in natuur. Binnenkort wordt het Bosplan voorgesteld. Iedereen vindt natuur belangrijk, en dat is goed. Dat betekent ook dat de Vlaamse Regering de komende vier jaar daar werk van moet maken.

3.2. Energie en Klimaat

Deze legislatuur werd gestart met de opmaak en goedkeuring van enkele belangrijke beleidsplannen inzake energie en klimaat. Ze zetten de lijnen uit voor het beleid de komende jaren. Minister Demir heeft in de commissie al vaker energie en klimaat als transversale thema's aangeduid. Elke minister moet mee helpen de doelstellingen te realiseren.

Over de inzet van het Klimaatfonds hebben de Open Vld- en de sp.a-fractie schriftelijke vragen gesteld. Minister Demir wil het Klimaatfonds inzetten als cofinanciering. Dat betekent dat wie er voor kostenefficiënte maatregelen een beroep op wenst te doen een hogere tussenkomst kan vragen. Als de maatregel minder efficiënt is, zal het cofinancieringspercentage dalen. De besprekingen hierover zullen in de schoot van de Vlaamse Regering gebeuren. Als coördinerende minister vindt minister Demir het wel belangrijk dat het geld dat uit het Klimaatfonds wordt gebruikt gaat naar klimaat.

Het Energiefonds zal cruciaal zijn om de achterstand in te lopen. Het moet volgens minister Demir ook worden aangewend voor zaken die met energie te maken hebben. Voor 2020 maakt zij volgende bedragen vrij: van de 26,5 miljoen euro voor calls voor groene warmte werden bij de eerste call al voor 10 miljoen euro projecten geselecteerd. 15 miljoen euro gaat naar de sloop- en heropbouwpremie; 3 miljoen euro naar de energieconsulenten; 4 miljoen euro naar kleinschalige wind-energie, opslagprojecten en kleinschalige warmtekrachtkoppeling. In 2019 en 2020 wordt samen 5 miljoen euro uitgetrokken voor thuisbatterijen, wat overeenkomt met ongeveer 2500 thuisbatterijen; 1 miljoen euro gaat naar het actieplan Clean Power for Transport. Er wordt ook 1 miljoen euro per jaar voorzien voor het expertisecentrum voor lokaal energie- en klimaatbeleid. Bijna alle lokale besturen hebben een lokaal klimaatplan gemaakt. Minister Demir juicht dat toe. Klimaat zal de komende tien jaar een grote uitdaging zijn. De plannen moeten goed op elkaar worden afgestemd. De expertise op Vlaams niveau moet worden gedeeld, zodat de output zo groot mogelijk is. De grote steden hebben zeker expertise, de kleinere besturen moeten ondersteund worden. Daarom zal minister Demir een expertisecentrum oprichten. De VVSG staat daarachter. Op die manier kunnen de gemeenten hun plannen uitvoeren op een haalbare en betaalbare manier.

Het lokaal expertisecentrum zal volgende taken vervullen: het coördineren en bevorderen van de samenwerking tussen de verschillende beleidsniveaus en relevante actoren; kennis, expertise en data centraliseren, uitbouwen en ontsluiten; professionele ondersteuning van energie- en klimaatbeleid met een lokale dimensie.

Er wordt ook verder ingezet op de sloop- en heropbouwpremie om zo de renovatiegraad van de woningen verder op te krikken. Daarnaast blijft minister Demir op federaal niveau aandringen op de uitbreiding van de btw-verlaging naar 6 procent over alle Vlaamse steden en gemeenten.

Wat betreft diepe geothermie zullen de engagementen uit het verleden worden gehonoreerd. Daarvoor worden de nodige vereffeningskredieten vrijgemaakt. In 2020 gaat het om een bedrag van 4,6 miljoen euro voor het geheel van proefprojecten inzake diepe geothermie, innoverende energieprojecten en het radarproject windenergie. Waar mogelijk en nodig worden deze bedragen verder verhoogd.

Minister Demir zal er ook voor zorgen dat de certificatenmarkt in evenwicht blijft. Daarvoor wordt stapsgewijs gewerkt op basis van de marktomstandigheden. De concrete invulling zal waarschijnlijk pas in de tweede jaarhelft beslist worden. Vanaf 2021 zal de burger kunnen genieten van de 0 procentlening voor de grondige energetische renovaties binnen de vijf jaar na de notariële overdracht. Minister Demir hoopt op die manier een boost te kunnen geven aan het Vlaams Energie- en Klimaatplan. Dat is goed voor zowel de mensen als voor de sector. Zij zal erover waken dat de koper van een woning voldoende geïnformeerd wordt zodat hij of zij bewust overgaat tot een grondige renovatie.

II. Bespreking

1. Natuur en Milieu

1.1. Vragen van de leden

1.1.1. Tussenkomst van Bruno Tobback

Bruno Tobback heeft nog vragen bij de schriftelijke antwoorden van minister Demir met betrekking tot het Bossencompensatiefonds. Zij had het uitvoerig over de bijkomende middelen voor natuurgebieden, natuurbescherming, bos en dergelijke

meer. Bruno Tobback juicht dat uiteraard allemaal toe. Maar anderzijds is er dat Bossencompensatiefonds. Dat was in het verleden een oud zeer. Er wordt elk jaar geld voor geïnd. Te weinig nog, vindt Bruno Tobback, die ziet hoeveel illegale boskap er nog altijd is in Vlaanderen. Hij hoopt dat de natuurinspecteurs daar iets aan kunnen doen. Het heeft weinig zin om veel geld ter beschikking te hebben en het vervolgens niet uit te geven. In 2019 werd 6 miljoen euro vastgelegd in het Bossencompensatiefonds. Er werd 7,5 miljoen euro betaald. In 2020 is er tot nu toe 151.000 euro vastgelegd en er werd 1,2 miljoen euro betaald. Dat geld werd terecht betaald door mensen die gekapt hebben. De belastingbetaler verwacht dat het wordt gebruikt om compenserende bossen aan te planten. Maar nu is er maar een veertigste uitgegeven van het bedrag dat vorig jaar werd uitgegeven. Op die manier wordt iedereen iets wijsgemaakt: zowel diegene die compensatie betaalt, maar ook de burger, die de voorbije maanden inderdaad heeft gemerkt dat we te weinig bossen hebben in Vlaanderen. Bruno Tobback vraagt hoe het komt dat men er opnieuw niet in slaagt om het geïnde geld voor boscompensatie te gebruiken. Hoeveel is er in 2019 binnengekomen op het Bossencompensatiefonds? Wat is daar de stand van zaken? Uit rapporten van het Rekenhof blijkt dat er daar wel degelijk geld op staat en dat er iedere keer een vrij grote reserve wordt opgebouwd. Maar het wordt niet uitgegeven. Als dit representatief is voor de rest van de bosaanplanting en het natuurherstel en dergelijke, dan zijn alle verhogingen van de budgetten maar rook in de wind.

1.1.2. Tussenkoms van Mieke Schauvliege

Mieke Schauvliege bevestigt dat er dit jaar nog niet veel middelen werden vastgelegd voor het Bossencompensatiefonds. De cijfers van 2018 en 2019 wijzen uit dat de pot inderdaad wordt aangevuld maar dat er niet veel wordt besteed. *Mieke Schauvliege* kijkt uit naar het plan dat minister Demir binnenkort zal voorleggen. Zij vraagt ook hoeveel budget er in 2020 al is besteed voor de aankoop van gronden, los van het Bossencompensatiefonds. Dat blijkt ook relatief weinig te zijn. *Mieke Schauvliege* is op zich wel blij met de extra 9 miljoen euro voor natuur en bos, bovenop wat er al voorzien was. Het gaat om een verschuiving van de middelen uit andere potten, vooral van VLM-projecten. Zij juicht elk initiatief toe dat bijdraagt tot meer natuur en bos. Maar de middelen moeten ook besteed worden. Een groot knelpunt is dat het zorgen voor bijkomend bos niet vanzelf zal gaan. Er is niet alleen een plan nodig, er zijn ook mensen nodig die het uitvoeren. Het bebossen vergt veel gesprekken, overleg, projecten en allerlei creatieve ideeën. Het laaghangend fruit is geplukt. Men moet ervoor zorgen dat iedereen in dezelfde modus komt. Ondertussen loopt de personeelsbesparing gewoon verder zoals gepland. Er mag veel geld in het Bossencompensatiefonds zitten, als er niet genoeg personeel en logistiek is, zullen we geen bos- en natuuruitbreiding kunnen realiseren.

Er wordt in 8,6 miljoen euro extra voorzien voor ontharding en vergroening. Er is 10 miljoen euro besteed in 2018 en 2019 voor onthardingsprojecten. *Mieke Schauvliege* begrijpt dat het daarbij ging over de twee projectoproepen die werden gelanceerd in 2018 en 2019. In 2020 worden initiatieven die in het verleden ook al werden genomen gecombineerd. Maar tijdens de vorige bijeenkomst, over de Waterbeleidsnota, werd duidelijk aangegeven dat daar structurele initiatieven nodig zijn. Die 86 miljoen euro zijn dan maar een druppel op een hete plaat. Er moet werk worden gemaakt van structurele initiatieven. Daar moet voldoende budget voor zijn, zodat de onthardingsdoelstellingen kunnen worden gehaald.

1.1.3. Tussenkoms van Johan Danen

Johan Danen juicht toe dat er extra middelen komen voor de asbestverwijdering, maar asbest is een bijzonder groot probleem, zeker bij de kwetsbare doelgroepen, zoals scholen. In februari bleek nog dat de meeste scholen geen goede

asbestinventaris hebben, wat ergens aantoonst dat er rond asbest vaak nog een vals gevoel van veiligheid heerst (*Actuele vragen* VI.Parl. 2019-20, nr. 389). Nogtans overlijden er in België jaarlijks zo'n zevenhonderd mensen ten gevolge van asbest. Daar is de Vlaming zich niet voldoende bewust van. Naast asbestverwijdering en ophaling van asbesthoudend afval, moet er dus ook gefocust worden op bewustwording en de asbestinventaris. Wat de ophaling betreft, zou Johan Danen het trouwens appreciëren dat er bijkomende middelen worden ingezet om zo alle Vlaamse steden en gemeenten te ondersteunen.

1.1.4. Tussenkomen van Tinne Rombouts

Tinne Rombouts beaamt dat Vlaanderen in het algemeen voor grote budgettaire uitdagingen staat. De coronacrisis heeft al tot een aantal aanpassingen geleid, maar de ware financiële impact van de crisis valt moeilijk in te schatten. In dat opzicht vraagt ze zich af wat de langetermijnverwachtingen zijn inzake de water- en energiepremie. Zijn er indicaties dat er bijstellingen nodig zullen zijn?

De coronacrisis heeft aangetoond, stelt *Tinne Rombouts*, dat de wereld een verregaande digitalisering moet doorvoeren. Dat lijkt misschien minder van toepassing op de beleidsdomeinen Natuur en Leefmilieu, maar toch biedt digitalisering ook daar opportuniteiten. Wordt daarmee rekening gehouden in de budgetten?

Net zoals Johan Danen, staat *Tinne Rombouts* stil bij de asbestproblematiek. In de vorige legislatuur is beslist om Vlaanderen asbestveilig te maken, maar die beslissing heeft natuurlijk een stevig prijskaartje. Het is dan ook toe te juichen dat er extra budget is vrijgemaakt. Hopelijk lukt dat ook bij volgende begrotingsaanpassingen.

Wat bossen betreft, vraagt *Tinne Rombouts* zich af of de extra middelen die nu zijn vrijgemaakt, zullen dienen ter uitvoering van het bosplan, dat nog voorbereid wordt en dus nog niet besproken is. Of komt het bosplan met een eigen budgettair kader dat losstaat van de aangekondigde middelen?

Nog inzake bossen benadrukt *Tinne Rombouts* dat minister Demir op de volle steun kan rekenen van de CD&V-fractie als het over de toegankelijkheid ervan gaat. Wat er al aan bos is, moet maximaal ontsloten worden.

1.1.5. Tussenkomen van Freya Perdaens

Ook *Freya Perdaens* juicht toe dat er voor asbestverwijdering extra geld is vrijgemaakt. Zoals Johan Danen al aanhaalde, zijn er verschillen tussen de steden en gemeenten op het vlak van ophaling van asbesthoudend afval. Wordt die ophaling door de coronacrisis misschien uitgesteld? Dat zou immers betekenen dat er na de crisis misschien weer een significante stijging te merken zal zijn en dan zal er voldoende verwerkingscapaciteit moeten zijn.

1.1.6. Tussenkomen van Piet De Bruyn

Piet De Bruyn staat dan weer stil bij de extra natuurinspecteurs die aangeworven worden. Dat is een bijzonder belangrijke investering. Het is ook goed dat een deel van die aanwervingen gefinancierd wordt via het Jachtfonds, want in het verleden was het niet altijd even gemakkelijk om te bepalen hoe en in welke mate dat Jachtfonds moest bijdragen tot natuurbescherming en -beheer.

Hij stipt ook de extra steun aan die lokale besturen krijgen voor de optimalisatie van hun klimaatplan. De eerste golf van klimaatplannen en burgemeesters-convenanten blonken niet uit in efficiëntie en het resultaat bleef ook grotendeels

uit. Er is voldoende goede wil; het extra duwtje in de rug waar de minister in voorziet, kan veel betekenen.

Verder kijkt de N-VA-fractie met veel vertrouwen en nieuwsgierigheid uit naar het bosplan. Uit de toelichting van de minister maakt hij op dat het dossier vorderingen maakt en dat stemt hem tevreden.

1.1.7. Tussenkoms van Leo Pieters

Ook de Vlaams Belangfractie is voorstander van extra middelen voor asbestverwijdering, aldus *Leo Pieters*. Hij maakt de vergelijking met de saneringsplicht bij bodemverontreiniging, waar het de verkoper is die hiervoor instaat. De spreker wijst er op dat dit niet zo is bij de verkoop van een huis met een asbestproblematiek en asbest vaak niet direct zichtbaar is. Is het mogelijk om ook in dergelijke gevallen de verkoper te verplichten om de kosten op zich te nemen? Die vraag is relevant omdat dergelijke huizen vaak in een lager segment zitten en dus veelal gekocht worden door mensen die het al iets minder breed hebben.

1.2. Antwoorden van de minister

Minister *Zuhal Demir* toont in de eerste plaats begrip voor de vragen om extra middelen voor onder andere natuur, asbestverwijdering en extra personeel. Ze engageert er zich dan ook toe om elk jaar bij de begrotingsaanpassing in te gaan op die vragen voor extra middelen, zoals ze ook gedaan heeft voor de begrotingsaanpassing 2020.

De idee om hoorzittingen te houden rond asbest, lijkt haar zeer goed. Het blijft een groot probleem, waarvoor heel wat geld zal nodig zijn, meer dan wat nu al beschikbaar is. Hoorzittingen kunnen helpen om het beleid bij te sturen, waar nodig, zodat de ambitie om naar een asbestvrij Vlaanderen te gaan, ooit gerealiseerd kan worden.

Wat het Bossencompensatiefonds betreft, is het zo dat de extra middelen niet los te zien zijn van de uitrol en de uitvoering van het toekomstige bosplan. Veel zal later dus nog moeten blijken. Los daarvan is minister Demir het niet volledig eens met de analyse die enkele vraagstellers maakten, in die zin dat ANB in 2019 heeft uitgegeven wat is binnengekomen, onder andere via de aankoop van gronden of via aankoopsubsidies. Sowieso zal er minder gekapt moeten worden, want daar zit natuurlijk het probleem.

Inzake ontharding heeft de minister duidelijk opdracht gegeven om extra middelen vrij te maken. Ze is het eens met de vaststelling dat de versnippering van allerhande systemen aangepakt moet worden door een structurele aanpak voorop te stellen. Enkel zo komen de ambitieuze doelstellingen inzake ontharding, de aanpak van ruimtebeslag en droogtebestrijding binnen handbereik.

De illegale kap moet eerst en vooral zoveel mogelijk worden vastgesteld. Er wordt niet ingegaan op de talrijke protesten daarover die op het kabinet binnenkomen. Minister Demir bekijkt hoe er harder en strenger kan worden opgetreden.

De *voorzitter* vraagt minister Demir om de concrete cijfers mee te brengen naar de gedachtewisseling over het Bosuitbreidingsplan de week nadien. Die cijfers moeten een antwoord bieden op de vraag van Bruno Tobback hoe het komt dat er vandaag nog maar 150.000 euro vastleggingen zijn gebeurd. Heeft dat te maken met geringere inkomsten omdat er minder wordt gecompenseerd en dus minder wordt gekapt?

Minister *Demir* zegt dat ze die cijfers eerder zal kunnen geven.

1.3. Aanvullende vragen en antwoorden

Na het antwoord van de minister heeft *Bruno Tobback* nog meer vragen dan voordien. Het is logisch dat er uit het Bossencompensatiefonds niet meer kan worden uitgegeven dan erin zit. Maar dat fonds heeft altijd een niet uitgegeven reserve gehad. Wat is daar de stand van zaken? De inkomsten van het fonds zijn gebaseerd op vergunde kappingen. Zonder vergunning is er geen plicht om een compensatie te doen. Bruno Tobback zou graag weten of er nu geen vergunningen voor kappingen worden gegeven. Hij wil het aantal vergunningen dit jaar kennen en de bedragen aan compensatie die daaraan verbonden waren. Er is nog altijd een immense hoeveelheid illegale kappingen. Het is ook niet zo dat er plots geen of zo goed als geen legale ontbossingen meer zijn. Als het wel zo is, heeft de minister een groot probleem. Bruno Tobback kan niet begrijpen dat er nu plotseling veertig keer minder geld zou binnenkomen in het Bossencompensatiefonds dan één of twee jaar geleden. Hij wil de volledige cijfers. Het heeft geen zin om in geld te voorzien als het vervolgens niet wordt uitgegeven. Bruno Tobback vindt het ook eigenaardig dat minister Demir zegt er nog maar pas mee bezig te zijn. Dit is geen nieuw dossier. In de voorbije legislatuur, met dezelfde coalitie, heeft die discussie zeer veel aandacht gekregen. Minister Demir is dus niet van een wit blad begonnen. Dat ze het dossier op deze manier probeert af te wimpelen, aanvaardt de spreker niet langer.

Wilfried Vandaele heeft andere zaken gehoord in het antwoord van minister Demir. Hij heeft haar niet zien wegvlugten van dit dossier. Zij is volgens hem zeer goed op de hoogte van de knelpunten en van de inspanningen die ook de N-VA in de vorige legislatuur heeft geleverd. De kabinetsmedewerkers die het dossier volgen, waren er toen ook al. Wilfried Vandaele bevestigt wel dat in dit dossier stappen moeten worden gezet.

Mevrouw Rombouts had het volgens Wilfried Vandaele over meer vragen voor dit domein en dat er al zoveel extra geld nodig is voor de gevolgen van de coronacrisis. Wilfried Vandaele pleit ervoor om voor natuur en milieu toch meer vragen te honoreren. Hij heeft daarvoor twee argumenten. Ten eerste is het verband met de coronacrisis zichtbaar. Mensen hebben behoefte aan meer groen in hun nabijheid. Dat moet op de langere termijn voor ogen worden gehouden. Er moet in voldoende middelen hiervoor worden voorzien. Ten tweede komt er hopelijk een postcoronatijdperk. Dan moet het beoogde beleid, zoals het in de beleidsteksten vorm heeft gekregen, uiteindelijk worden uitgevoerd. Nu is iedereen bezig met corona. De andere thema's komen erdoor in de verdrukking. Maar zodra het kan, moet er voluit aan gewerkt worden en moeten er voldoende middelen voor zijn.

Tinne Rombouts betwist te hebben gezegd dat er geen extra middelen moeten zijn. Alleen moet men verstandig omgaan met de middelen en daarom heeft ze gevraagd of minister Demir al een zicht heeft op de impact van de coronacrisis. De toegankelijkheid van natuur en bos is voor CD&V altijd al een prioriteit geweest.

Wilfried Vandaele antwoordt dat hij het dan blijkbaar verkeerd begrepen had.

Mieke Schauvliege stelt vast dat de bosuitbreiding al meermaals de gemoederen heeft beroerd. Zij wil ook een totaal beeld van het overzicht waarop minister Demir haar bosuitbreidingsplan baseert. Tijdens de recente bespreking van het Vlaams Actieprogramma Ecologische Ontsnippering waren er geen cijfers beschikbaar (*Vragen om uitleg* VI.Parl. 2019-20, nr. 2029). De spreker is het met Bruno Tobback eens: het antwoord van minister Demir zaait meer verwarring dan dat het opheldering verschaft. Wat gebeurt er met de middelen van de boscompensatie? Er zijn dit jaar nog maar weinig middelen besteed. Vorig jaar konden alle lopende

dossiers maar met moeite worden afgehandeld. Nu zijn er inspanningen nodig om meer dossiers te introduceren. Dat vraagt veel meer middelen en inspanningen. Hoe zal minister Demir haar bosuitbreidingsplannen realiseren en financieren? Het overzicht toont enkele aanzetten, maar het is helemaal niet helder. En wat gaat er gebeuren met de illegale kap? Het illegale wordt hersteld en telt niet mee in het overzicht. Maar als er over bosuitbreiding wordt gesproken, moet daar rekening mee worden gehouden. Welke maatregelen moeten daar getroffen worden? Vernietigd bos staat gelijk met kwaliteitsverlies. Men kan dat niet zomaar herstellen. Mieke Schauvliege wil een overzicht dat niet met alleen maar intenties wordt geïllustreerd, maar met heel duidelijke cijfers van oppervlakten en budgetten. Pas dan zal blijken of de doelstellingen kunnen worden gehaald.

Minister *Zuhal Demir* merkt op dat het verleden, als het over bos en natuur gaat, de gemoederen hoog doet oplaaien. Zij kan enkel herhalen dat zij vanaf dag één dat zij haar bevoegdheden had voor zichzelf heeft gezegd dat ze er iets van zou maken. Zij moet hier allerlei verwijten incasseren, maar het enige wat ze kan doen, is aan haar administratie vragen hoe het komt dat er tot 8 mei in 2020 maar 150.000 euro is geïnd en 1,2 miljoen euro is uitgegeven. Dat zou te maken hebben met projectoproepen die nog moeten worden geselecteerd en met het feit dat de aanvragen nog moeten worden ingediend bij de lokale besturen. Dat heeft wat vertraging opgelopen. Minister Demir kondigt aan dit op te vragen. Zij zegt dat zij een zeer transparante en zeer heldere minister is. Zij zal het hele mechanisme rond het Bossencompensatiefonds bekijken. De afgelopen maanden heeft ze veel tijd geïnvesteerd in het bosplan. Dat kan niet op één, twee of drie maand in elkaar gestoken worden. En dan is er nog COVID-19 geweest. Een externe partner is, samen met een deel van het kabinet, een groot deel van Vlaanderen afgegaan. Op de vergadering van 26 mei 2020 zal de minister alle cijfers over de middelen ter beschikking stellen. De blik moet op de toekomst gericht zijn, en daarbij is het inderdaad goed om te weten over hoeveel geld het gaat en hoeveel er zal worden besteed.

2. Ruimtelijke Ordening

2.1. Vragen van de leden

2.1.1. Tussenkoms van Mieke Schauvliege

Mieke Schauvliege vraagt naar de middelen van het BRV-fonds en het Rubicon-fonds. Zij heeft begrepen dat de oprichting van het BRV-fonds nog niet voorzien is. Wanneer wordt dat concreet? Zolang er geen middelen zijn, kan daar niet veel rond gebeuren. Daar staat of valt heel veel van het ruimtelijke beleid mee. Er was beslist dat er in 2020 15 miljoen euro extra in het Rubiconfonds zou worden gestort om de signaalgebieden, de WORG's, aan te duiden. Er is daar nog uiteraard niets van besteed. Mieke Schauvliege vindt dat daarover snel een beslissing moet worden genomen want veel lokale besturen hebben plannen en zijn bezig met RUP's om herbestemmingen te doen. Dat wordt allemaal bevroren doordat er op dit moment geen duidelijke beslissing is over het Instrumentendecreet. Zelf vindt Mieke Schauvliege dat daar niet mee moet worden voortgedaan. Maar er moet wel duidelijkheid over bestaan want zolang er geen knopen zijn doorgehakt, zullen die middelen daar blijven staan.

Bij de begrotingsbespreking werd meer dan eens gezegd dat het totale budget voor deze legislatuur absoluut ontoereikend is om alle WORG's – en dat is al een minimale ambitie – effectief op te zetten. Mieke Schauvliege zegt te hebben gevraagd hoe dat werd berekend. Daar kwam geen antwoord op. Dat is logisch, want het antwoord zou zijn dat het absoluut onvoldoende is. Er werd beloofd dat er bijkomende middelen zouden worden gezocht. Mieke Schauvliege ziet daar geen

beweging in. Welke inspanningen zijn intussen geleverd en wanneer zal dat zichtbaar worden?

2.1.2. Tussenkoms van Bruno Tobback

Bruno Tobback wijst erop dat via het Grondfonds en het Rubiconfonds 18 miljoen euro ter beschikking is om in de bouwshift en in bestemmingswijzigingen te investeren. Dat vindt hij een goede zaak. Maar op dit ogenblik kunnen die middelen moeilijk worden aangewend, bij gebrek aan concrete planningsinitiatieven daar rond. Een aantal dingen zitten vast door het ontbreken van een degelijk of zelfs maar minimaal degelijk Instrumentendecreet. Heel wat eigenaars van gronden, zoals gemeentebesturen die bezig zijn met planningsinitiatieven, verkeren op dit ogenblik in het ongewisse over wanneer die middelen kunnen worden gebruikt en hoe. Ook het Vlaams Parlement is heel erg in het ongewisse over hoe het veelvoud aan middelen zal worden verzameld dat er echt zal nodig zijn indien minister Demir de plannen die zij terecht formuleert rond bijvoorbeeld de watergevoelige gebieden en de signaalgebieden wil waarmaken. Het is dus maar een druppel op een hete plaat. Aan welk tijds- en begrotingspad wordt gedacht om in de komende jaren de tientallen bijkomende miljarden euro's te vinden die nodig zijn voor de doelstellingen die deze Vlaamse Regering en deze minister hebben uitgesproken, neergeschreven en in het parlement verdedigd? Hoe zullen de goede ambities die de minister heeft op een goede manier in de praktijk worden gebracht? Bruno Tobback ziet dat op dit ogenblik niet.

2.2. Antwoorden van de minister

Minister *Zuhal Demir* antwoordt dat de bedoeling van het BRV-fonds het bundelen van de verspreide subsidies en middelen is. Dat fonds zal ook de planschadekost betalen. Het is dus niet zo dat er op dit moment geen middelen gaan naar planschade- of andere claims. De administratie werkt daarvoor een concreet voorstel uit, ook wat het pad betreft. Ze kan geen exacte berekening geven omdat ze de omvang van de planschade nog niet kent. De huidige berekening is in functie van de verwervingswaarde, en die kent men op dit moment nog niet. Ze hoopt dat het ontwerp van Instrumentendecreet nog voor het zomerreces in de commissie kan worden besproken, want daarin is bijvoorbeeld voor de signaalgebieden in wat middelen voorzien.

3. Energie en Klimaat

3.1. Vragen van de leden

3.1.1. Tussenkoms van Johan Danen

Johan Danen wijst erop dat het aankopen van statistieken, waarover de minister het had, ook een stokpaardje van Andries Gryffroy is. Ook bij vorige ministers had hij dat al aan bod gebracht. Maar de spreker betreurt dat Vlaanderen zelf de doelstellingen niet zal halen. Hij begrijpt dat de minister niet zal aangeven met welk land er ver gevorderde besprekingen zijn, anders zullen er misschien kapers op de kust zijn, maar is er eigenlijk een akkoord over de verdeling die moet worden gedaan tegen 2030? Intra-Belgisch zijn de akkoorden tot 2020 blijkbaar rond. Is men op schema?

Uit de toelichting van de minister over enkele bijkomende bestedingen voor het Klimaatfonds heeft Johan Danen begrepen dat de prijs van de uitstootrechten voor CO₂ is afgenomen. De inkomsten van het Klimaatfonds zijn dus ook lager, maar dan zouden de indirecte emissiekosten en de prijs om 'carbon leakage' tegen te gaan, ook naar beneden moeten gaan. De compensatie voor de energiekost moet dus verminderen. Bedrijven, grote energieverbruikers zullen immers allicht minder

kosten hebben moeten maken om energie te verbruiken. Heeft de minister er al een zicht op in welke mate dat het geval is?

De minister wees er ook op dat de lokale besturen handvatten hebben om het klimaatbeleid echt uit te voeren. Johan Danen is daar ook van overtuigd. Hij wijst op de goede voorbeelden van Leuven, Gent en Hasselt. Die besturen zijn verschillend samengesteld, maar toevallig zit Groen in die steden in de meerderheid. Natuurlijk is 1 miljoen euro relatief weinig geld. Grote steden kunnen dat vaak alleen. Als die besturen vragen om hen nog meer te helpen, wat zal de minister dan doen? Er zouden mensen worden aangenomen om expertise te verzamelen en te verdelen, maar zal dat genoeg zijn? Een klimaatbeleid moet immers zijn ingebed in een bestuurscultuur, en daarvoor zijn heel wat steden en gemeenten nog niet klaar. Wil de minister ook daar verder op inzetten? In het verleden was er meer geld om hen te ondersteunen qua klimaat of duurzaamheid. Nu zijn het vaak ad-hocprojecten. De spreker hoopt dat dat project van 1 miljoen euro recurrent is.

Johan Danen wijst erop dat Vlaanderen heel veel luchthavens heeft, grote, maar vooral heel veel kleine, en die houden heel veel windmolens tegen omwille van radarproblemen. De minister wil daartoe softwarematig aangepaste radartechnologie ondersteunen. Dat wordt al lang bestudeerd. Nu worden daar bijkomende middelen voor vrijgemaakt, maar vloeit daar ook een toepassingsverplichting uit voort? Wil de minister dat wat meer verankeren? Als luchthavens geld vragen om te bekijken wat kan, en er blijkt dat er door nieuwe technologie mogelijkheden zijn voor het bouwen van windmolens in de nabijheid van zo'n luchthaven, dan kan het niet dat ze dat niet doen.

De minister heeft gezegd geen bijkomend geld nodig te hebben voor de EBO's, of daarvoor is alleszins niet in bijkomend geld voorzien. In het verleden zei ze wel eens dat grote bedrijven haar soms vragen om meer te doen op het vlak van klimaat en energie, maar dat zij zelf ook het goede voorbeeld moeten geven. Wat wil ze doen om hen bijkomend te verplichten om meer te doen? Veel grote bedrijven die energie verbruiken, zullen een investering niet doen als ze die niet op twee à drie jaar kunnen terugverdienen. Johan Danen vindt dat ze niet aan de ene kant kunnen klagen dat de overheid te weinig doet, terwijl ze aan de andere zelf ook zo weinig mogelijk doen. Is de minister bereid om de EBO-voorwaarden strenger te maken? Daar staat immers steun tegenover, en voor wat hoort wat.

De minister wil bijkomend in geld voorzien voor diepe geothermie. Johan Danen wijst erop dat er hoorzittingen zullen komen over geothermie. Daar is ondertussen immers al heel wat geld naartoe gegaan. Groen steunt onderzoek naar geothermie, maar wat is er nodig om dat een doorstart te laten kennen in Vlaanderen? Er zouden immers heel wat belemmeringen zijn.

3.1.2. Tussenkoms van Sam Van Rooy

Sam Van Rooy vraagt aan de minister hoe het komt dat er tussen 1 augustus 2019 en 31 januari 2020 slechts negentien premies werden toegestaan, voor een bedrag van 44.000 euro, voor opslagprojecten. Men heeft zelf aangegeven dat dat heel weinig is. Wat zijn precies de voorwaarden om zo'n premie te kunnen krijgen?

De spreker had een vraag gesteld over het budget voor de aankoop van hernieuwbare energiestatistieken in het buitenland. De Vlaams Belangfractie vindt het totale waanzin dat Vlaanderen zal betalen om hernieuwbare energie uit het buitenland in de statistieken te hebben, omdat dat nu eenmaal zo is opgelegd door Europa. Daar heeft het Vlaams Belang lak aan. Dat geld kan beter hier worden geïnvesteerd.

Blijkbaar wordt er Vlaams geld geïnvesteerd in klimaatveranderingsprojecten in ontwikkelingslanden, internationale klimaatfinanciering heet dat. De minister

verwijst naar een website waar die projecten worden uitgelegd. Daar staat dat het klimaat de ongelijkheid in de wereld zou vergroten en dat de klimaatverandering meer uitgesproken is in ontwikkelingslanden. Ook dat vindt Sam Van Rooy pure waanzin. De minister moet Vlaams geld investeren in Vlaanderen, in de Vlamingen die het moeilijk hebben en dure energie moeten betalen. De minister moet het buitenlandse klimaat laten voor wat het is. Het gaat over tientallen miljoenen euro's. Het Vlaams Belang aanvaardt dat niet.

3.1.3. *Tussenkoms van Bruno Tobbac*

Bruno Tobbac ondersteunt de minister in haar intentie om geld voor het klimaatbeleid te gebruiken voor het klimaatbeleid. Hij is het daarmee 200 procent eens. De minister moet wel eens bekijken wat er gebeurt met de middelen uit het Klimaatfonds. De grootste uitgave van het fonds is de carbon leakage. Dat geld gaat naar de compensatie van bedrijven zodat ze kunnen blijven uitstoten. Dat is averechts klimaatbeleid. Bruno Tobbac sluit zich aan bij Johan Danen. Als de emissierechten, de olie en de fossiele brandstoffen goedkoper zijn geworden, is het logisch dat er minder wordt uitgegeven aan carbon leakage maar dat gebeurt dus niet. Er is wel geanalyseerd waarom er minder geld in het Klimaatfonds komt. Niemand heeft eraan gedacht dat de overheid dan ook minder geld zou uitdelen aan degenen die fossiele brandstoffen blijven gebruiken.

Dat is een stuk het gevolg van beleid uit het verleden. Vlaanderen zit bijlange niet aan de 13 procent hernieuwbare energie in zijn eindverbruik en dus koopt men rechten aan in het buitenland. Ook dat geld gaat niet naar klimaatbeleid. Bijna de helft van het Klimaatfonds gaat niet naar klimaat.

Bruno Tobbac is niet tegen groene warmte of warmtenetten. Nog op 12 mei werd vernoemd dat er al 10 miljoen euro naar de groene warmte is gegaan (*Vragen om uitleg* VI.Parl. 2019-20, nr. 2149). De oude verbrandingsovens, waar de minister 7,5 miljoen euro aan warmtenetten spendeert, zouden op termijn beter worden gesloten. Die hebben bijzonder weinig met klimaatbeleid te maken, ze hebben meer te maken met de gemeentefinanciering via de intercommunales. Dat is drie kwart van het totaalbedrag.

In de praktijk klopt dus een en ander niet. In de toekomst zou men de middelen uit het klimaatbeleid echt moeten gebruiken voor het klimaat.

Betreffende de water- en energiepremie voor tijdelijk werklozen is al opgemerkt dat sommige groepen daarbuiten vallen. De minister heeft al met minister Crevits gekeken naar de mensen in maatwerkbedrijven die terugkeren na ziekte. Bruno Tobbac wil dit opnieuw op tafel leggen. Men zou het systeem kunnen opentrekken voor de mensen die in de wijk-werken zitten, cursisten in een individuele beroepsopleiding, en andere categorieën die inkomen zijn verloren maar om administratieve redenen niet onder de tijdelijke werkloosheid vallen. Vaak zitten ze aan de onderkant van de arbeidsmarkt en van de inkomensverdeling. Zelfs zelfstandigen met overbruggingsrecht die niet tijdelijk werkloos willen zijn, kunnen daaronder vallen.

3.1.4. *Tussenkoms van Willem-Frederik Schiltz*

Willem-Frederik Schiltz had ook vragen over de energiestatistieken. Vlaanderen en België vormen geen eiland. Het zou heel verstandig zijn om te investeren in hernieuwbare energie waar dat het meest rendabel is. Het heeft geen zin om Vlaanderen en België vol windmolens te zetten, omdat hier niet zoveel wind is als bijvoorbeeld in Denemarken. Er is ook niet zoveel zon als in Spanje. Als de Europese Commissie en Unie in voldoende transmissiecapaciteit voorzien om die elektriciteit tot hier te krijgen, is dat beter gespendeerd geld dan blind alles hier te

spenderen. Dat is nu eenmaal de realiteit van Europa: het optimum van verschillende landen wordt gecombineerd. Dat is de reden van de huidige welvaart hier. Zonder Europa was Vlaanderen niet zo welvarend.

De klimaatfinanciering draait rond solidariteit. Er zijn internationale afspraken gemaakt. Als de ontwikkelingslanden onder water staan of uitgedroogd zijn, mag Sam Van Rooy grensposten bouwen van Willem-Frederik Schiltz die hoog genoeg zijn om die miljoenen vluchtelingen tegen te houden die hier aan de deur zullen staan. Hij kan ze natuurlijk ook laten verdrinken, wat beter in zijn mensbeeld past.

Het klimaat is een opportuniteit waar solidariteit haar plaats heeft om nadien de vruchten te kunnen oogsten. De minister heeft aangegeven dat er minder middelen binnenkomen in het Klimaatfonds, maar – dat is evident – dat alle engagementen worden nagekomen. Zijn er projecten die op stapel stonden en ‘en cours de route’ gesneuveld zijn of niet worden uitgevoerd?

Dit jaar zal nog 12,2 miljoen euro extra worden vrijgemaakt voor internationale klimaatfinanciering. Is dat bovenop de 7 miljoen euro die in de begrotingsaanpassing staan? En komt het totaal dan op 20 miljoen euro? Of is dat tot die 12,2 miljoen euro?

Volgens de minister zullen de middelen voorzien als vrije beleidsruimte – momenteel 30,7 miljoen euro – worden ingezet voor de cofinanciering en daarvoor wordt een nieuw bestedingskader uitgewerkt, gebaseerd op kostenefficiëntie. Dat is ook zo afgesproken in het regeerakkoord en dat is ook heel verstandig, het geld efficiënt besteden. Kijkt de minister dan ook naar cofinanciering tussen publieke en private entiteiten? Is er dan ook cofinanciering mogelijk met Europa? Welke timing kleeft de minister dan op dit besteding?

De minister heeft aangegeven dat er vergaande gesprekken zijn met een lidstaat over investeringen in het buitenland in de productie van hernieuwbare energie, maar daarover nog niet veel kan zeggen. Elke nieuwe informatie is natuurlijk interessant om te zien waar we staan, en vooral of de provisie die wordt voorzien in de begrotingsaanpassing voldoende is, of dat er nog overschot is.

Het energieverbruik zou ondanks de coronacrisis hoger liggen dan destijds werd ingeschat toen het verdelen van de lusten en de lasten uit de certificaten en de doelstellingen onder de entiteiten in België werden bepaald. Allicht zal er een nieuw samenwerkingsakkoord moeten worden gemaakt om de inspanningen en opbrengsten te verdelen. Hoever staat het daarmee en over hoeveel tekort ten aanzien van het oorspronkelijke akkoord gaat het?

3.1.5. Tussenkomst van Andries Gryffroy

Andries Gryffroy merkt op dat er nog maar 19 premies zijn toegekend voor thuisbatterijen, terwijl er bij kruissnelheid op 2500 werd gehoopt. Thuisbatterijen zijn mooi, maar dan is er een aangepast tarief nodig. Nu is er nog een rigide systeem van dag- en nachttarief, in plaats van een flexibel capaciteitsgedreven tarief gecombineerd met een digitale meter. Zolang dat niet rond is, zal die batterij weinig zin hebben. Daarom pleit de spreker ervoor om het decreet over flexibiliteit zo snel mogelijk klaar te hebben, zodat de markt zich daarop kan aanpassen. Hij is ook voorstander van het versneld uitrollen van de digitale meter.

In de vorige legislatuur heeft *Andries Gryffroy* aangedrongen om veel sneller te werken met energiestatistieken om de mogelijkheden na te gaan. Dit regeerakkoord heeft in die mogelijkheid voorzien, maar of Europa dat zal aanvaarden, is een andere zaak. Het is niet omdat Europa ertegen is, dat er niet kan worden gepleit om het minder rigide te maken. Je kunt dan investeren in projecten in

andere landen, waarvan de CO₂-besparing terechtkomt in België. Dat is positief voor de Belgische economie, ook al gebeurt de investering niet hier. Dat gebeurt nu al indirect in de markt van de offshore met bedrijven zoals DEME en De Nul die wereldwijd werken, maar het zou veel directer kunnen door die rigiditeit weg te werken.

Met het expertisecentrum lokale besturen is het absoluut niet de bedoeling om in elke gemeente een lokale ambtenaar te zetten die werkt rond energie en klimaat. Er is heel veel kennis in Vlaanderen, maar die is versnipperd en er is geen netwerk tussen de verschillende expertisecentra. Er zijn veel data, maar die zijn niet geconnecteerd met elkaar. Via zo'n expertisecentrum kunnen zaken met elkaar worden gedeeld. In bepaalde gemeenten zijn bepaalde maatregelen genomen, waarvan achteraf bleek dat die toch niet zoveel CO₂-reductie opbrachten. Dat moet kunnen worden gedeeld met andere gemeenten en steden. Omgekeerd kan dat ook met zaken die weinig kosten en veel opbrachten.

In april is er 10 miljoen euro voor groene warmte goedgekeurd, waarvan 3 miljoen euro voor nuttige groenewarmte-installaties, en 7,5 miljoen euro voor warmtenetten. Niet alle warmtenetten zijn gekoppeld aan een verbrandingsoven. In de oplijsting staan twee projecten die daar niets mee te maken hebben. Het gaat over Suikerpark in Veurne, voor een bedrag van 937.000 euro voor het aansluiten op de restwarmte van een bepaald bedrijf. Hetzelfde voor Agfa-Gevaert in Mortsel, voor een bedrag van 1,7 miljoen euro voor de restwarmte van het bedrijf, die zal worden gebruikt om een warmtenet aan te leggen.

Om correct te zijn gaat het dus niet over 7,5 miljoen euro om aan te sluiten op een verbrandingsoven, maar over de helft van dat bedrag. Van oudsher hebben bedrijven onmiddellijk bij de bouw een warmtenet aangesloten. Roeselare is daarvan een voorbeeld. Van die 3,5 miljoen euro gaat dus al 1 miljoen euro naar twee projecten in Roeselare, die een al heel lang bestaand warmtenet uitbreiden voor nieuwe woonwijken. Daar heeft de spreker geen probleem mee.

In Kuurne en Harelbeke gaat het ook over een verbrandingsoven met een bestaand warmtenet dat werd gebruikt door een betoncentrale en waarop men door optimalisatie ook wijken kan aansluiten, en dat is nog eens 1 miljoen euro. Van die 3,5 miljoen euro is er dan nog 1,5 miljoen euro waarover kan worden gediscussieerd of dat nuttig is.

De discussie over de ISVAG-oven in Antwerpen is van een andere orde. In Eeklo bijvoorbeeld staat een verbrandingsoven met amper 60.000 ton capaciteit op jaarbasis. Zo zijn er nog een paar kleintjes in West- en Oost-Vlaanderen. Men doet er alle inspanningen om een warmtenet aan te leggen en te koppelen aan een gerenoveerde verbrandingsoven, omdat men weet dat die verbrandingsoven nooit kan sluiten, want dat warmtenet ligt daar dan. Daar is de spreker mordicus tegen omdat je dan inkomsten genereert voor de intercommunale, en niet denkt aan de meest groene en CO₂-besparende oplossing.

Dan moet men zich durven afvragen of men wel goed bezig is door kleinere verbrandingsovens in Oost- en West-Vlaanderen in leven te willen houden in plaats van te kiezen voor een paar grote installaties waaraan uiteraard een warmtenet wordt gekoppeld. Die installatie zal niet in Eeklo staan, maar op een andere locatie. Dat debat moet worden gevoerd. Zijn we bezig met de correcte state-of-the-art-verbrandingsoven die toch nog nodig is in de komende decennia, in plaats van nu met alle mogelijke middelen een aantal kleinere ovens levensvatbaar te houden omdat ze in een intercommunale zitten? Niet alle warmtenetten zijn aangesloten op een slechte verbrandingsoven.

3.2. Antwoorden van de minister

Minister *Zuhal Demir* is aan het herbekijken hoe men vanuit het Klimaatfonds gaat financieren. De financiering zou moeten gebeuren op basis van de bijdragen aan vermindering van uitstoot. De projecten die het efficiëntst zijn, zullen dan worden gefinancierd. De verdeling wordt besproken in de schoot van de regering. De minister neemt de suggestie van Willem-Frederik Schiltz daaromtrent mee. Bruno Tobback heeft verwezen naar de indirecte carbon leakage. Daarover zijn duidelijke afspraken gemaakt in het regeerakkoord: het Klimaatfonds zal conform het regeerakkoord ingezet blijven worden voor de financiering van de indirecte compensaties. De compensaties van die indirecte carbon leakage zijn in Vlaanderen wel gelinkt aan de toetreding tot de EBO's. In Vlaanderen zijn heel veel bedrijven die de afgelopen jaren heel hard geïnvesteerd hebben in een proper bedrijf. Wereldwijd heeft Vlaanderen de schoonste bedrijven wat betreft CO₂-uitstoot. Die link zal blijven.

Men is nu de EBO's aan het evalueren en met het oog op de verlenging van die overeenkomsten wil men daarin voldoende ambitieus zijn. De minister hoort in haar contacten met bedrijven dat ook zij de EBO's voldoende ambitieus willen maken.

De compensatie voor de indirecte carbon leakage is een bevoegdheid van minister Crevits. Ze worden gecompenseerd vanuit het Klimaatfonds. De vraag van Johan Danen is misschien wel logisch. De minister gaat het opvolgen maar moet het eerst goed bekijken.

Wat betreft de hernieuwbare energie en de tekorten, herhaalt de minister dat ze nu nog niet kan zeggen wat het volledige tekort zal zijn. Dat hangt af van de impact van de coronacrisis. De onderhandelingen lopen. Men zal niet moeten wachten tot eind dit jaar want dan zullen de prijzen verder de hoogte in schieten.

Wat betreft de internationale klimaatfinanciering zijn er afspraken gemaakt. Vlaanderen heeft altijd aangegeven dat het klimaat verder gaat dan Vlaanderen of Europa. Het is goed dat Vlaanderen het engagement verderzet, dat die middelen er zijn en dat er een oproep is gedaan aan heel wat Vlaamse bedrijven. Men kan er toch niet tegen zijn om dat geld in het kader van de internationale klimaatfinanciering te besteden. De oproep is gedaan naar alle ministers van de Vlaamse Regering en men zal zien hoe dat verder zal evolueren.

Wat betreft het akkoord rond 2030, antwoordt de minister dat er formeel nog geen akkoord is over de verdeling van die doelstellingen. Die besprekingen moeten nog worden opgestart. In het NEKP heeft Vlaanderen zich reeds geëngageerd om de broeikasgasemissies te reduceren met 35 procent tegen 2030.

Wat betreft de geothermie wacht de minister de evaluatie af en blijft zij de engagementen van het verleden honoreren. Als de evaluatie positief is, dan hoopt ze dat er nog bijkomende projecten kunnen worden uitgevoerd. Dat zou bijdragen tot de Vlaamse doelstellingen van hernieuwbare warmte.

De minister bevestigt dat er slechts 19 premies voor thuisbatterijen zijn aangevraagd. Initieel was er een budget tot 2500 batterijen voorzien. In de praktijk blijkt dat de thuisbatterijen nog veel kosten en relatief weinig opbrengen. Een grote oorzaak is de terugdraaiende teller, wat in feite bijna een gratis batterij is. De maximale uitrol van de digitale meter, het aanbieden van dynamische contracten voor elektriciteit in 2021 en de nieuwe tarieven voor de distributienetten gaan daar meer duidelijkheid over geven.

3.3. Aanvullende vragen en antwoorden

Bruno Tobback betwist niet dat er in een aantal situaties nood is aan een systeem zoals de carbon leakage. Hij merkt alleen op dat het regeerakkoord ter zake wel heel veel dingen grondig heeft vastgelegd, terwijl dat voor andere zaken niet het geval is. Welke belangen spelen daarin mee? De minister heeft de opmerkingen van Johan Danen en hemzelf dat als er minder kosten zijn voor emissierechten en voor energie, het ook logisch zou zijn dat de compensatie voor de carbon leakage zou dalen, wel handig ontweken. De minister heeft de bal naar minister Crevits gestuurd. Bruno Tobback neemt aan dat daarover toch overleg is. Hij hoorde graag wat het voorstel van de minister daarin is.

Men blijft evenveel geld geven. Hij hoopt dat men niet moet vaststellen dat de middelen die dienen voor klimaatbeleid, of dat nu internationaal of Belgisch klimaatbeleid is, of investeringen in bedrijven die in Vlaanderen in hernieuwbare energie investeren, worden besteed voor de vergroting van de winst van een aantal bedrijven, die misschien schoon zijn maar voornamelijk in buitenlandse handen, omdat de carbon leakage te hoog was. Men kan discussiëren over het systeem, maar men moet geen geld cadeau geven op het moment dat Vlaanderen er te weinig heeft om zijn eigen doelstellingen te halen en in het buitenland moet gaan kopen omdat het maar de helft van zijn hernieuwbare energieconsumptie kan realiseren in eigen land. Dat zou te gek zijn.

Johan Danen staat achter het betoog van Bruno Tobback: Vlaanderen moet het geld gebruiken waarvoor het moet dienen. De spreker is hoopvol als de minister zegt dat men de EBO's gaat evalueren en proberen strenger te maken. Energiemanagers van grote bedrijven zeggen hem dan dat als ze op twee of drie jaar de energie-investeringen niet hebben terugverdiend, ze niet geïnteresseerd zijn. Dat doet hem pijn. Hij is voorstander van wat men in Nederland doet: als men energie-efficiëntie-investeringen kunt terugverdienen op vijf jaar, dan is dat verplicht. In Vlaanderen is dat nog niet het geval. De spreker hoopt dat de nieuwe EBO's in die richting gaan. Bedrijven krijgen in ruil immers compensatie voor indirect carbon leakage. Daarom moeten ze voldoende streng zijn.

Andries Gryffroy corrigeert dat het Nederlandse systeem een verticaal systeem is. Men gaat per sector kijken en negotiëren wat de mogelijkheden zijn. Globaal streeft de sector naar een bepaald getal. Binnen de sector zijn er dan spelers die meer of minder kunnen doen. Vlaanderen heeft geopteerd om te werken met een horizontale lijn: boven een bepaald verbruik was het een benchmark, tussen twee verbruiken was het een audit, en daaronder kwam men zelfs niet in aanmerking om te mogen toetreden tot een EBO. Hij heeft al verschillende keren aangekaart om meer verticaal te kijken.

Andries Gryffroy vindt het belangrijker dat men het kan verbreden en verdiepen. Het gaat niet enkel over het energieluik, ook het waterbeleid zit er voor een stuk in. Het is een dubbele component: de watercomponent en de energiecomponent. Men moet ook rekening houden met de onderhoudskosten en niet alleen kijken naar de pure CAPEX-kost. Als men nu bijvoorbeeld de tabellen van het verificatiebureau moet invullen, is dat vrij rigide: men kan de CAPEX invullen, maar niet de CAPEX én de OPEX. Als men beide kan invullen, kan men tot andere investeringen komen die breder gaan dan wat nu vastligt.

De spreker merkt ook op dat er een paar bedrijven zijn die daar op vrijwillige basis op aansluiten, maar het niet au sérieux nemen. Daarnaast zijn er veel bedrijven die het wel au sérieux nemen en die op basis daarvan zijn beginnen zoeken. Hij wil niet dat men nu plots iedereen over een negatieve kam scheert.

Sam Van Rooy stelt dat, als hem in een vergadering over energie en klimaat wordt verweten dat hij zou willen dat migranten verdrinken, dit erop duidt dat hij een gevoelige snaar geraakt heeft. Hij wijst er opnieuw op dat de energiefactuur van de Vlamingen het enige is dat hen zou moeten bekommeren, zeker ook een partij als die van Bruno Tobback, die pretendeert sociaal en solidair te zijn. Als de overbodige kosten uit die factuur gehaald zouden worden, zou de factuur met 30 procent kunnen dalen. Wanneer *Sam Van Rooy* vaststelt dat er zelfs nog extra geld wordt uitgetrokken voor zogenaamde internationale klimaatverplichtingen – geld dat naar ontwikkelingslanden gaat om hun 'carbon footprint' mee te helpen beïnvloeden – gaan zijn haren en volgens hem die van vele Vlamingen rechtstaan.

Zijn conclusie voor de minister is om die internationale klimaatverplichtingen te laten voor wat ze zijn, om dat geld aan de Vlaamse mensen en de Vlaamse economie te besteden en om te zorgen dat de energiefactuur met 30 procent daalt tegen 2024, tegen de volgende verkiezingen. Als ze die keuze niet maakt, zal hij ervoor zorgen dat ze daarop afgerekend wordt.

Minister *Zuhal Demir* wil nog enkele dingen rechtzetten in verband met de indirect carbon leakage. Ze denkt duidelijk te zijn: de inkomsten zullen inderdaad dalen ten gevolge van de crisis, maar de berekeningswijze kent natuurlijk een zekere vertraging – daar houdt Bruno Tobback volgens haar geen rekening mee. Een bedrijf geeft immers in een jaar x geld uit aan emissierechten, vraagt in het jaar $x+1$ voor deze kosten een compensatie aan het Hermesfonds, en in het jaar $x+2$ geeft het Klimaatfonds het dan aan het Hermesfonds. Er is dus een vertraging van twee jaar: vandaar kan ze nu geen precieze details geven.

Aan *Sam Van Rooy* antwoordt minister *Demir* dat men in het parlement van gedachten mag wisselen over de internationale klimaatfinanciering, maar dat uit allerlei bevragingen, ook bij de Vlamingen, blijkt dat de mensen wel willen dat er iets gebeurt, dat men iets doet aan de klimaatverandering. De mensen zien het immers ook concreet, in Vlaanderen en wereldwijd: we hebben bijvoorbeeld al drie of vier jaar zomers met droogtes.

Die internationale financiering zit trouwens niet in de elektriciteitsfactuur, aldus de minister. Ze heeft er geen enkel probleem mee om te zeggen dat in de elektriciteitsfactuur veel kosten voor hernieuwbare energie zitten, ze proberen die oversubsidiëring ook af te bouwen met duidelijke afspraken in het regeerakkoord, maar de internationale financiering zit dus niet in die factuur. Volgens de minister kan men aan de zijkant blijven roepen, maar men kan ook zijn verantwoordelijkheid opnemen en beleid voeren. Ze vraagt zich af of *Sam Van Rooy*, indien hij de stap zou moeten zetten om beleid te voeren, zou zeggen dat hij die internationale verplichtingen en dergelijke niet meer zou nakomen: dat gaat niet, volgens minister *Demir*. In de veronderstelling dat Vlaanderen ooit een onafhankelijk land zou worden, hoopt de minister wel dat Vlaanderen dan met een open blik zou kijken naar de wereld, zelfverzekerd zou zijn, zijn internationale verplichtingen zou nakomen en ook binnen Europa zijn verantwoordelijkheid zou opnemen. *Sam Van Rooy* heeft het recht om daartegen te zijn, maar de minister vindt het akkoord over die 12 miljoen euro heel mooi. Ze gaat er maximaal op inzetten zodat de innovatieve Vlaamse kmo's die middelen kunnen besteden.

Sam Van Rooy heeft geregeld minister *Demir* onderbroken om te zeggen dat men wel uit de internationale verplichtingen kan stappen, dat bijvoorbeeld president Trump dat gedaan heeft en dat het te veel geld kost, en hij wordt hiervoor terechtgewezen door *Andries Gryffroy*, die om beleefdheid vraagt, en door de voorzitter.

III. Indicatieve stemming

Het aan de commissie toegewezen gedeelte van de aanpassing van de algemene uitgavenbegroting 2020 wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen tegen 3 bij 3 onthoudingen.

Carina VAN CAUTER,
voorzitter

Tinne ROMBOUTS,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

ANB	Agentschap voor Natuur en Bos
BRV	Beleidsplan Ruimte Vlaanderen
CAPEX	financiering van de investering (Capital Expenditures)
EBO	energiebeleidsovereenkomst
ISVAG	Intercommunale voor Slib- en Vuilverwijdering van Antwerpse Gemeenten
kmo	kleine of middelgrote onderneming (meervoud = kmo's: kleine en middelgrote ondernemingen)
NEKP	Nationaal Energie- en Klimaatplan
OPEX	operationele kosten (Operational Expenditures)
OVAM	Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij
RUP	ruimtelijk uitvoeringsplan
RVA	Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening
VLM	Vlaamse Landmaatschappij
VMM	Vlaamse Milieumaatschappij
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
WORG	watergevoelig openruimtegebied